

За призначенням у класифікації можна виділити географічні, картографічні, технічні та спеціальні ГБД. Географічні ГБД мають на меті опис геосистем і географічного середовища та їх елементів. Цим визначається структура ГБД, логічні зв'язки та набір шарів. Картографічні ГБД виконують функцію створення електронних і паперових карт. Основними вимогами до них є відповідність стандартам створення топографічних і загальногеографічних карт, передача всіх властивостей відображення об'єктів на картах. Технічні ГБД використовуються для зберігання інформації про технічні об'єкти і мережі. У більшості випадків об'єктами зберігання у базах стають дорожні шляхи, комунальні мережі або плани окремих підприємств. Спеціальні ГБД створюються з метою моделювання специфічних об'єктів: кристалічні структури, окремі будівлі, технічні пристрої тощо.

За ознакою програмного забезпечення виділяються сховища даних під управлінням зовнішніх систем керування базою даних (СКБД), СКБД геоінформаційного програмного забезпечення, просторові СКБД та інженерні СКБД. До зовнішніх СКБД відноситься переважна більшість існуючих професійних систем, які можуть зберігати атрибутивну інформацію. Кожна повноцінна ГІС має у своєму складі власну СКБД, яка дозволяє оперувати як графічними об'єктами, так і їх атрибутивними даними. Останнім часом розвивається новий клас

програмного забезпечення – просторові СКБД, які дозволяють зберігати геометричну і атрибутивну інформацію у єдиному сховищі даних. Найбільш відомою із просторових СКБД є *Oracle Spatial*.

ГБД стали основою для створення інфраструктури просторових даних. Мережеві та Інтернет ГБД дозволяють налагодити розподілений доступ до базових наборів просторових даних.

Висновки. Географічні бази даних створили основу для накопичення і моделювання просторової інформації. Залежно від потреб можна класифікувати ГБД за такими ознаками: моделі БД, моделі даних у БД, структура, призначення, програмне забезпечення БД. Найбільше розповсюдження отримали геореляційні моделі ГБД. За моделями даних виділяється клас растрових і векторних даних. Модель відображення даних залежить від особливостей об'єкта, потреб моделювання і відображення. Наявність сформованих ГБД як основи для сучасного геоінформаційного картографування та розвитку інфраструктури просторових даних визначає загальний рівень розвитку інформаційного, управлінського та картографічного забезпечення в державі. **Перспективи** подальших пошуків полягають у дослідженнях ГБД, які пов'язані з визначенням загальних моделей та закономірностей їх створення для потреб геосистемного аналізу в географії та картографії.

**Рецензент — доктор географічних наук
Г.О. Пархоменко**

Література:

1. Берлянт А.М. Картографія / А.М. Берлянт. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 336 с.
2. Геоінформатика / А.Д. Иванников, В.П. Кулагин, А.Н. Тихонов, В.Я. Цветков. – М.: МАКС Пресс, 2001. – 349 с.
3. Геоінформатика: Учеб. для студ. вузов / Е.Г. Капралов, А.В. Кошкарєв, В.С. Тикунєв и др.; под ред. В.С. Тикунєва. – М.: Изд. центр «Академия», 2005. – 480 с.
4. ДеМерс М.Н. Географические информационные системы. Основы: Пер. с англ. – М.: Дата +, 1999. – 491с.
5. Козаченко Т.І. Картографічне моделювання: Навч. посіб. / Т.І. Козаченко, Г.О. Пархоменко, А.М. Молочко. – Вінниця: Антекс-У ЛТД, 1999. – 320 с.
6. Лурье И.К. Геоинформационное картографирование / И.К. Лурье. – М.: КДУ, 2010. – 424 с.
7. Світличний О.О., Плотницький С.В. Основи геоінформатики: Навч. посіб. / За заг. ред. О.О. Світличного. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 295 с.
8. Шаши Ш., Санжей Ч. Основы пространственных баз данных / Пер. с англ. – М.: КУДИЦ-ОБРАЗ, 2004. – 336 с.

УДК 349.41.072.2

В.І. Ремінний

Головне управління Держкомзему у Харківській області

Ю.В. Роганін

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

НОВІТНЄ В ДЕРЖАВНОМУ КОНТРОЛІ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ І ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ

Проведено аналіз змін і доповнень у Земельному кодексі України та інших нормативних законодавчих актах, а також розглянуті проблеми застосування до порушників земельного законодавства заходів впливу відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України.

Ключові слова: Державна інспекція сільського господарства України, порушення земельного законодавства, проект землеустрою.

V. Reminnyi, Yu. Roganin

THE LATEST IN STATE LAND USE AND LAND PROTECTION CONTROL

Changes and supplements to the Land Code of Ukraine and other normative legislative acts have been analyzed as well as restraints to the violators of the land legislation according to the Code of administrative offences and Criminal Code of Ukraine have been considered.

Key words: State Inspectorate of Agriculture of Ukraine, violation of land legislation, land administration project.

В.И. Реминный, Ю.В. Роганин

НОВОЕ В ГОСУДАРСТВЕННОМ КОНТРОЛЕ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ И ОХРАНОЙ ЗЕМЕЛЬ

Проведен анализ изменений и дополнений в Земельном кодексе Украины и других нормативных законодательных актах, а также рассмотрены проблемы применения к нарушителям земельного законодательства мер воздействия в соответствии с Кодексом Украины об административных правонарушениях и Уголовным кодексом Украины.

Ключевые слова: Государственная инспекция сельского хозяйства Украины, нарушение земельного законодательства, проект землеустройства.

Постановка проблеми. При вирішенні завдань, покладених на Державну інспекцію сільського господарства України (Держсільгоспінспекцію), виникає багато проблем, пов'язаних із виконанням та взаємодією контрольно-інспекційних органів як щодо застосування законних вимог до правопорушників, так і щодо можливості здійснення відповідного контролю.

Мета статті – показати наявність проблем здійснення функцій держави щодо державного контролю в агропромисловому комплексі та висвітлити актуальні проблеми, пов'язані із застосуванням до виявлених порушників заходів відповідного реагування. При навчанні студентів-географів у напрямі земельного кадастру необхідно ознайомити їх із контролем за використанням та охороною земель, в ході якого застосовуються картографічні матеріали земельних ділянок, а також із санкціями адміністративного впливу щодо порушників земельного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Земля – основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави [1]. З прийняттям у 2001 р. Земельного кодексу України визначилася земельна політика держави, яка і в подальшому повинна концентруватися на остаточному розв'язанні проблем розвитку відносин власності на землю, формуванні цивілізованого ринку земель, розвитку іпотечного кредитування, удосконаленні системи земельних платежів, підвищення ефективності управління земельними ресурсами, поліпшення організації державного контролю за використанням і охороною земель [2].

З метою оптимізації роботи контрольно-інспекційних органів в агропромисловому комплексі Указом Президента України № 459/2011 від 13 квітня 2011 р. затверджено Положення про Державну інспекцію сільського господарства України (Держсільгоспінспекцію). Держсільгоспінспекція є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі [4]. Основним завданням Держсільгоспінспекції є реалізація державної політики у сферах здійснення державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі [4].

Для розв'язання проблем, які виникають у процесі реформування державної політики з підписанням зазначеного Указу, потрібно врахувати питання,

пов'язані з регулюванням земельних правовідносин і заздалегідь передбачити прийняття великої кількості нормативно-правових актів, щоб створити необхідну законодавчу базу як щодо здійснення безпосереднього контролю, так і щодо застосування своєчасних заходів відповідного реагування і притягнення винних осіб до відповідальності. Таким чином, необхідно закласти фундамент правової системи, що має забезпечити ефективність безперебійної роботи контрольно-інспекційних органів в агропромисловому комплексі.

Формування правової системи полягає у встановленні сутності здійснення державного нагляду (контролю) в сфері агропромислового комплексу, суті процедур його здійснення та у визначенні юридичних гарантій законності і на цій основі – вирішення спірних питань реалізації адміністративно-правових норм, якими врегульовані відносини у даній сфері, а також у розробці науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства для забезпечення балансу загальнодержавних інтересів та інтересів юридичних та фізичних осіб.

Одним із завдань Держсільгоспінспекції є нагляд (контроль) у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності [4]. Законом України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» визначено функції спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель [3]. Відповідно до кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), саме органи Держземінспекції при Держкомземі розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства у сфері використання та охорони земель [5].

У сфері земельних правовідносин виникають питання, розв'язання яких можливе при застосуванні Земельного кодексу України (ЗКУ). Для вдосконалення заходів відповідальності за порушення земельного законодавства Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» внесені зміни до КУпАП [6].

Відповідно до статті 211 ЗКУ передбачено відповідальність за порушення земельного законодавства. Громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства. Поряд з таким розповсюдженням порушенням земельного законодавства, як самовільне зайняття земельної

ділянки, відповідальність за яке передбачена ст. 53-1 КУпАП, внесені зміни в ст. 55 КУпАП, якою передбачена відповідальність за відхилення від затверджених в установленому порядку проектів землеустрою. Якщо до прийняття зазначеного Закону пунктом «і» передбачалась відповідальність лише за самовільне відхилення від проектів землеустрою, то з прийняттям нового Закону до пункту «і» ст. 211 ЗКУ внесені суттєві зміни, яким передбачена відповідальність не тільки за самовільне відхилення від проектів землеустрою, а також за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва без затверджених у випадках, визначених законом, проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь [6].

На сучасному етапі землекористувачі та власники землі на одних земельних ділянках беззмінно вирощують однакові сільськогосподарські культури, що призводить до порушень біоенергетичного режиму ґрунтів і, як наслідок, – до зниження урожайності. Тому, для запобігання в подальшому безгосподарське використання землі, необхідно нормативно визначити співвідношення культур у сівозмінах, що сприятиме збереженню ґрунтів та підвищенню урожайності.

Для досягнення цієї мети необхідно вдосконалити основні напрями державного нагляду (контролю) та визначити суб'єктів, уповноважених на його здійснення; виділити форми контрольної діяльності уповноважених контрольної інспекції органів в агропромисловому комплексі; систематизувати процедури здійснення державного нагляду (контролю), а також визначити їх групування і стадії, визначити особливості; визначити юридичні гарантії законності державного нагляду (контролю); визначити характеристику з позиції їх правової достатності і необхідності щодо забезпечення конституційно визнаного права юридичних і фізичних осіб на законність землекористування.

Для забезпечення оптимізації злагожденості роботи необхідно розробити конкретні пропозиції щодо усунення існуючих колізій у законодавстві України з метою забезпечення дієвості державного нагляду (контролю).

Внесення змін та доповнень у Земельний кодекс України та КУпАП необхідно врегулювати із Законами України «Про землеустрій» та «Про охорону земель». Вимоги щодо встановлення порядку розробки проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, закріплені внесенням в ст. 52 Закону України «Про землеустрій» додаткової частини.

З метою забезпечення виконання зазначених законів, основоположним завданням є приведення законодавства у відповідність до сучасних вимог, спрямованих на захист правових, економічних і соціальних основ державного нагляду (контролю), а також на забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів та охорону довкілля. Для здійснення діяльності по виконанню функцій держави приведення у відповідність лише законодавчої бази недостатньо. Для виконання завдань, спрямованих на здійснення нагляду (контролю), необхідно дослідити питання, пов'язані з повноваженнями органів державної влади та органів місцевого самоврядування, довести необхідність підстав, способи та методи проведення планових і позапланових перевірок юридичних та фізичних осіб контрольної інспекції органів. Більш того, необхідно обов'язково керуватись науковою новизною одержаних результатів на сучасному етапі із застосуванням відповідного теоретико-методологічного апарату та практики реалізації норм чинного законодавства у сфері державного нагляду (контролю). З метою злагожденості співпраці необхідно на законодавчому рівні закріпити співпрацю Державної інспекції сільського господарства України з областями, АР Крим. Це тільки посилить відповідальність та роль контрольної інспекції органів.

Висновки. З огляду на викладене, необхідне вдосконалення законодавства щодо притягнення до відповідальності порушників земельного законодавства, а також підвищення ролі Держсільгоспінспекції по виконанню державної політики в області нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі та інших сферах народного господарства.

Рецензент – кандидат економічних наук, доцент А.В. Корецький

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
2. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4.
3. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 р., № 963-ІУ.
4. Указ Президента України «Про державну інспекцію сільського господарства України», № 459/2011 // Сайт Адміністрації Президента України.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення із змінами згідно із Законом № 3267-VI (3267-17) від 21.04.2011.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» від 4 червня 2009 р., № 1443-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 47-48.